

PRIVLAKA
Tragovima prošlosti

O Privlaci

Jeste li znali?

- * Zahvaljujući svom geostrateškom položaju, privlački poluotok naseljen je još od kamenog doba.
- * Prvi pisani spomen imena Privlaka iz 1296. godine vezuje se uz uzgoj vinove loze, glavnu gospodarsku djelatnost još od antičkog vremena, a i danas se brojne obitelji bave proizvodnjom izvrsnog vina koje vrijedi degustirati.

- * Privlačani su nadaleko poznati po ludru, specifičnom načinu ribolova - mrežama se ogradi riba i vuče se prema obali gdje se podiže u brodove i odvozi u mjesto na prodaju.
- * Riječ privlaka na grčkom glasi istmos, a označava prevlaku, uski prolaz koji povezuje, ali istovremeno i dijeli, kopno od otočja (u ovom slučaju Vira).

- * Duž jugozapadne privlačke obale ističu se ostaci rimskih gospodarskih objekata - villa rustica za prerađu maslina i grožđa sočuvanim bazenima i mozaicima.
- * Brončana fibula u obliku križa s golubicom, simbolom mira, pronađena na ovom području, rijedak je i vrijedan primjerak materijalne kulture iz 6./7.st.

Bunari i legende

Jeste li znali?

- * U Privlaci je sačuvano 20 bunara, izvora vode i života, a raspoređeni su po privlačkim zaseocima.
- * Bunari su u prošlosti bili centar društvenog života, služili su za potrebe kućanstva, napajanje stoke i navodnjavanje polja.
- * Najpoznatiji i najljepši je bunar Sokolar za kojega se veže legenda o nesretnoj ljubavi, a spomenut je u prvom hrvatskom romanu *Planine* renesansnog pisca Petra Zoranića iz 16. st.

Sabunjari

Jeste li znali:

- * *Privlačka je u prošlosti bila najznačajnije središte pjeskara - sabunjara (od tal. sabbia-pijesak).*
- * *Pijesak se prvo izvlačio ručno žlicama i badiljunima, a nakon 2. svjetskog rata zbog sve veće potražnje tržišta javlja se moderna tehnika izvlačenja pijeska grajferom i vinčom. Za prevoženje pijeska bili su potrebni posebni tipovi brodova - leuti, bracere, trabakuli i štilci.*
- * *Pijeskom sabunjara izgrađen je i obnovljen grad Zadar, posebice nakon stradavanja u 2. svjetskom ratu, stoga se 70-e godine 20. st. smatraju zlatnim dobom sabunjarstva.*

- * Uvođenjem novih tehnika i materijala u građevinarstvo 80-ih godina 20. st. dolazi do slabije potražnje za morskim pijeskom zbog čega su privlački sabunjarima imali sve manje posla i morali su tražiti druga zaposlenja.
- * U znak ponosa i pobjede nad svim nedaćama teškog, težačkog života privlački nogometni klub nosi ime Sabunjar.

* Malo brdo na kojem je sagrađena crkva svetog Vida, zaštitnika ljekarnika, plesača i glumaca, zapravo je pretpovijesni tumulj još u potpunosti neistražen.

* Privlačka župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije, iz 1836. godine, ubraja se među najljepše klasicističke građevine Dalmacije, a svake godine 8. rujna tradicionalni blagdan Male Gospe obilježava se svečanom misom i feštom.

* Najstariji stambeni objekt u Privlaci, kuća koju mještani zovu Biskupija, sagrađen je davne 1604. godine te je i danas u funkciji. Biskupiju su dali sagrađiti ninski biskupi kao ladanjsku vilu - ljetnikovac te su u njoj boravili kada je Ninom harala malarija zbog nezdravog zraka ninske lagune te u slučajevima ratne opasnosti od Turaka.

* Nedavnim arheološkim istraživanjima pronađeni su ostaci srednjovjekovne solane, na području rta Soline iz razdoblja 14.-16. st. O tradiciji postojanja solane i dobivanja morske soli na tom području svjedoči i sam toponim - Soline.

- * *Bunar Sokolar dobio je ime po mladiću Sokolaru. On je bio zaljubljen u djevojku Jagicu koju je otrovala prijateljica Ružica želeći pridobiti Sokolarevu ljubav. Shrvan ljubavnim jadima i gubitkom voljene osobe, plakao je na majčinom krilu sve dok se nije pretvorio u vodu koja i danas nosi njegovo ime.*

- * *Najznačajniji bunar nakon Sokolara je bunar Novak, također spomenut u Planinama. Novak je bio mladić koji se zaljubio u vilu Maru. Božica lova Dijana protivila se ljubavi između vile i običnog čovjeka te je Maru kaznila smrću. Novak se, plačući na majčinom krilu, pretvorio u vodu.*
- * *Bunar Građenik, iz 13. st., jedan je od najstarijih bunara u Privlaci.*

Priča o jabuci

Kada se u bunar Sokolar ubaci jabuka, prije će ona doći do izvora vode Vrilo, udaljenog jedan kilometar, nego čovjek na konju u punom galopu. Prema legendi, jedna se djevojka obećala udati za svog odabranika samo ako on uspije doći do Vrila prije jabuke. Mladiću je to pošlo za rukom te se otada dolazak mlade nevjeste u mjesto obilježava stavljanjem jabuka na krunu bunara. Tako bi starije žene, odlazeći na bunar po vodu, često znale u siću (posuda vezana za uže pomoću koje se crpi, podiže voda iz bunara) ugledati jabuku po čemu bi znale da je došla nova nevjesta.

Priča o Prislavki

Prislavka je bila vila koja je s bogom mora Protejem imala dva sina, spomenutog Sokolara i Novaka. Njezini sinovi, plačući zbog svojih nesretnih ljubavi, na majčinom krilu pretvorili su se u vodu zbog čega je majka od tuge umrla. Kraj u kojem je zakopana i danas po njoj nosi naziv Privlaka.

Priča o Grguru Ninskom i zmiji

Legenda kaže da je zmija otrovnica ugrizla konja znamenitog starohrvatskog biskupa Grgura Ninskog dok je prolazio Privlakom. Biskup je pao s konja i ozlijedio se. Tada je prokleo svaku zmiju otrovnicu na ovom tlu i otada više nisu videne u Privlaci.

Izdavač: Turistička zajednica općine Privlaka
Glavna urednica: Iva Zorić, dipl. tur. komunikolog
Tekst napisala: Marija Kurta, prof
Vanjski suradnik: Mate Mustać, prof

